

DE HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP

In navolging van andere studiegroepen werd op 23 februari 1979 de oprichtingsvergadering van de herpetologische studiegroep gehouden in de stadsschouwburg van Sittard. Een 15-tal mensen met wat meer dan gewone belangstelling voor amfibieën en reptielen waren die avond aanwezig. Inmiddels bestaat de herpetologische studiegroep uit zo'n 60 leden, welke min of meer regelmatig de bijeenkomsten bezoeken.

De belangrijkste doelstelling van de herpetologische studiegroep is de bescherming van de inheemse herpetofauna. De amfibieën- en reptielenstand in Limburg is de laatste 25 jaar sterk achteruit gegaan. Voor de ene soort is deze achteruitgang duidelijker waarneembaar dan voor de andere soort. De belangrijkste reden voor deze achteruitgang is het verdwijnen van voor deze diersoorten geschikte biotopen. De herpetologische studiegroep stelt zich als hoofddoel de in Limburg nog over zijnde, voor amfibieën en reptielen belangrijke biotopen, te behouden.

Om dit te kunnen verwezenlijken is er op de eerste plaats een grondig en systematisch onderzoek noodzakelijk naar de plaatsen waarop, en de aantallen waarin reptielen en amfibieën voorkomen in Limburg. Pas wanneer deze gegevens bekend zijn kunnen we doeltreffend deze diergroepen beschermen. Niet in de laatste plaats omdat nationale, provinciale en gemeentelijke instanties altijd naar harde gegevens vragen, wanneer er op hen een beroep gedaan wordt bepaalde gebieden te beschermen i.v.m. de aanwezige flora of fauna.

De belangrijkste activiteit van de herpetologische studiegroep in de afgelopen periode is dan ook geweest het opzetten van een systematische inventarisatie van Limburg op het gebied van amfibieën en reptielen. Hiervoor zijn er meldingskaarten ontworpen, welke verkrijgbaar zijn op de bijeenkomsten van de herpetologische studiegroep, terwijl onze meldingskaarten ook verkrijgbaar zijn op de bijeenkomsten van de vogelstudiegroep en de plantenstudiegroep. Geïnteresseerden kunnen, wanneer ze met

in staat zijn deze bijeenkomsten te bezoeken, de meldingskaarten ook telefonisch of schriftelijk aanvragen bij:

A.J.W. Lenders, Groenstraat 106,

6074 E.L. Melick (voorzitter) tel. 04752-2351.

A.J.J. Broen, Marijkestraat 6,

6067 GW Linnen (secretaris) tel. 04746-4029.

De kaarten zullen hun dan worden toegestuurd.

Ingevalde meldingskaarten kunnen dan meegebracht worden op de volgende bijeenkomst van de herpetologische studiegroep of, indien dit niet mogelijk is, opgestuurd worden naar de voorzitter (zie boven) of naar T.J.G.M. Hanssen, Groenstraat 9, 6121 KJ Born.

Het is interessant, dat alvorens de meldingskaarten in het kaartenarchief terecht komen, alle gegevens welke op de kaarten staan vermeld in een computerarchief worden gestopt. Dit heeft als voordeel dat in zeer korte tijd de gegevens in alle mogelijke combinaties opgevraagd kunnen worden. Bijvoorbeeld, wanneer men het maximale aantal mannelijke groene kikkers, dat in de periode april t/m juni 1980 in kilometerhok 62.11.22. waargenomen werd, wil weten, dan is dit slechts een kwestie van enkele seconden.

De herpetologische studiegroep is de eerste studiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap, die al actief werkt met een computer voor het opslaan van inventarisatiegegevens. Dit is mogelijk dankzij de goede samenwerking met enkele mensen van het Bisschoppelijk College te Sittard. Deze school is de eigenaar van de door onze studiegroep gebruikte computer.

Omdat het inbrengen van gegevens in de computer nogal een secuur werk is, is het ook van belang dat de gegevens op de meldingskaarten zo uniform mogelijk (aangepast aan de computer) vermeld worden. Dit kan alleen wanneer men zich aan bepaalde richtlijnen houdt. Deze richtlijnen zijn verkrijgbaar bij A.W.J. Lenders of A.J.J. Broen (adressen zie boven). De beheerder van het computerarchief is dhr. T. Hanssen (zie boven).

De opzet van de inventarisatie is dat deze systematisch plaatsvindt. Limburg is onderverdeeld in een aantal uurhokken (5 bij 5 km) en de bedoeling is dat elk uurhok één of meerdere vaste inventariseurs gaat krijgen. Voor Midden-Limburg is dit al goed gelukt, terwijl Zuid-Limburg en in sterkere mate Noord-Limburg nog grote open plekken vertonen. De herpetologische studiegroep is er natuurlijk ook voor geïnteresseerden in de inheemse herpetofauna, die om welke reden dan ook niet meteen een uurhok willen inventariseren (ook losse waarnemingen zijn van harte welkom). De herpetologische studiegroep probeert door het regelmatig houden van bijeenkomsten, lezingen, excursies, het verschaffen van

literatuur, onderzoeken, het uitgeven van verslagen e.d. de kennis van, en de interesse voor de inheemse amfibieën en reptielen te bevorderen. Voor elk wat wils dus. Geïnteresseerden kunnen schriftelijk of telefonisch een berichtje doorgeven aan de secretaris: A.J.J. Broen, Marijkestraat 6, 6067 GW Linne tel. 04746-4029. Zij zullen dan een uitnodiging en de notulen voor de volgende bijeenkomst ontvangen.

De eerstvolgende bijeenkomst van de Herpetologische Studiegroep zal gehouden worden op vrijdag 5 september 1980, in de Oranjerie te Roermond, aanvang 20.00 uur.

DE ZWARTE OOIEVAAR (*CICONIA NIGRA* L.) IN NEDERLAND

door

W. VERGOOSSEN

Brugweg 20 6102 TK Echt

INLEIDING EN METHODE

Tijdens de stootvogeltrektellingen, die de Vogelwerkgroep Echt e.o. in het najaar van 1978 deed, werd op 1 oktober op het landgoed De Hamert (Arcen) een juveniele Zwarte ooievaar trekkend gezien. Groot was de verbazing toen bij thuiskomst bleek, dat ook de telgroep op de Haeselaar (Echt) een trekkende Zwarte ooievaar had waargenomen. Naast deze waarneming werd in dat jaar ook een december-melding uit Pey-Echt bekend. Dit was voor ondergetekende reden te over om zich te gaan verdiepen in het voorkomen van deze soort in Nederland, temeer daar er hier te lande nauwelijks iets over gepubliceerd is.

Uit avifauna's (Nederland, Limburg, Noord-Brabant, Midden-Nederland, Friesland, Grote Ri-

vieren, Texel), de waarnemingsrubrieken van enkele tijdschriften (Limosa, Het Vogeljaar), aangevuld met de gegevens uit het archief van de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg, werden 223 waarnemingen verzameld. Deze hebben zowel betrekking op de vorige eeuw als op de huidige en wel tot en met 1978. Desondanks zijn beslist niet alle waarnemingen verwerkt. Het is mij bijvoorbeeld bekend, dat er zeer regelmatig Zwarte ooievaars op de Hamert (Arcen) werden en worden gezien. Toch is hiervan geen weerslag te vinden in tijdschriften of in het archief van de Vogelstudiegroep. Het moge dan ook duidelijk zijn, dat het navolgende overzicht niet volledig is. De bewerkingen en de daaruit volgende conclusies zijn gebaseerd op de voornoemde 223 waarnemingen.